

POLOTE LETA

PILIPAI SOSE

TAWAKALUBA:TAMO

ODODIYA:

---

1 ¹Na ba: Polotela. Na ba:gala Timotiko ale Ya:su Kelisokono komo okopima: eda:hanama:, ba:bema: la: Pilipai habalo puya:te Ya:su Kelisoko ipuwalo Godokono tawakalubima: deda:hanama, ale ba:moe leta la:tamo poemema:, ba:gala la: sose watowatopi ba:gala la: puya:te oko owati ipuwalo watowatopi dowalubilinama, ale ba:moe leta la: mabuma: atumu na:kapoemema:.*

²Wadiyahala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko, iba:te ibino malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

Polote Pilipai Sose Tawakalubino Komoma: Kalakala Toetoe Tabo Godotamo Dolamagiya:

³Nale tete hiliyonomolo la: ba emalagidolena naeno Kodawa Godotamo kalakala tabo badipatenakomo. ⁴Iyo, nale la: toetoe tabamo kalakalago a:wadiya:paa:latelenakomata, ⁵mabu la:le Godokono Hido Tabo nagodone dulihiuima, ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku la:le nago kapimilo ba:be atu oko bowatinapimata. ⁶Ba:bema: nale ba:moe komo iya:tawanomola, kebe Kodawate la: ipuwalo hido oko da:tupuimi, ebete ba:be oko miya:paheno Ya:su Kelisokono Kuititi Hegelalo upula:nomo kupula:ma:ne.*

⁷Ba: hibila, nale la: naeno tepo ipuwoeno malemala:mo demalagidolenama, ba:be komo modobonomoma: eda:na, mabu Godote ebenu malemale natamo ba hawakalimi kebe oko natamo dikanamiya:,

---

* 1:1 Oel 16:12-40 * 1:6 1Kol 1:8

na dopamo du genamalo emedenaha: tetelo la: hiliyonomate ba:be oko ipuwalo na owalubininakuimata. Ba:gala kalakala konomola, ba:ma tetelo nale du genamalo ba emedena, kebe hiya:hiya: tetelo gabomana:te naeno komo danagiya:midanamenaka, la:le na gala a:kowalubininakomata nale Hido Taboeno hibi komo hidamo kohawakaliminakoma. ⁸Iyo, Godote naeno hibi komo iya:tawala, ba:ma ka:na nale Ya:su Kelisokono tepo ipuwoeno malemale komago la: demalagidolenama.

⁹Ba:bema: nale la: mabuma: toetoe tabo Godotamo dadipatenakomo, ba:be komo ba: ba:ma ka:nala. Wadiyala Godokono hibi iya:tawa komo ba:gala ebeno mulu ukui komote la: ipuwalo ba apepehona, la:eno malemale emalagidolo komote atumu konomamo na:kapenamene.

¹⁰Ba:be mabuni la:le la:eno emede ipuwalo hiliyonomo komo hidamo ba anagilamena, la:le tuputupu komo kapiya lawete Kelisokono Kuititi Hegelalo dalowa:ha:ma: deda:hanama, eta dawate a:kamodobamene la: kuba ododilipima: ka:lamima.* ¹¹Iyo, ba: ba:moe gabodo Ya:su Kelisokono tuputupu emede ipuwane dikulihona ba:bi gaote la: ipuwalo ba:tabotabohonamena; ba:bema: Godokono mahilote koma: ba eda: ebe ha:kiya ebe ba:bo bawagaminanamene.

Ya:suti Polokono Ka:ka: Mabuma: Eda: Komo Polote Da:hawakalimiya:

¹²Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, na ubila la: ba:moe komo hidamo iya:tawaha, kebe temeteme komate natamo dikulihui, Godote ba:bi komo ipuwado gigiho a:hiya:midui komopa:te Hido Tabo hidamo kulihoma:. ¹³Ba:moe ba:be mabuma: Lomanapino Konomo Gawadalagino genama da:lawamena, ba:bi alaholohopi ba:gala puya:te ba:moe ko habalo demedehona, komo ibi hiliyonomate naeno komo hidamo ba:ma ka:na iya:tawahana, nale Kelisokono oko owati mabuma: du genamalo demedenamo.*

¹⁴Ba:gala kalakala konomola, naeno du genamalo emede komoma: komo hibima: midipi ekaki hiliyonomate aeno Kodawagodone helo gala a:kalawiya:, iba:te na keba ka:nala:ka: toleheno ebeno Hido Tabo hawakala kolamagimima:. ¹⁵Ba: hibila, ibi ipuwalo komopa:te ibino tepo ipuwoeno kuba ukuia:mo Kelisokono tabo olamagiminaka, ba:ma ka:na iba:te naeno hido mahilo pilo gabodo lawema: ewagelena, ba:gala iba:te ibi ipuwalo ba olowabeletihui ibino oko owati mabuma: awagahana. Huiyatiya komo ibi eba ka:naha; iba:te hido ukui kapiyamo Hido Tabo olamagi oko bowatinaka, ¹⁶iyo, ba:ba:te na malemalelo ba emalagidolonena oko bowatina. Ibi iya:tawahala Godokono ubilo na du genamalo demedenamo, mabu gabomana:te kebe hiya:hiya: tetelo naeno komo danagiya:midanamenaka, nale Hido Taboeno hibi komo hidamo

---

* 1:10 1Tes 5:23 * 1:13 Oel 28:30

ba:bo hawakaliminakomo. ¹⁷Huiyatiya puya:te kuba ukuia:mo Kelisokono komoma: dolamagiminaka, iba:te ubi bihatena na du genamalo ba emedena komo temeteme natamo dito kikanamema:. Iyo, ibi ubila komopino mahilo ba kubahilame ibi ha:kiya ba:bo kawagaminalema:, ba:bema: iba:te oko hibi gabodo kowatinaha:. ¹⁸A:iye, iba:te temeteme natamo ikanamema: dewagelena, ba:be komo ko komoha:! Huiyatiya ko komo ba: ibino tabo olamagimi komodo hiya:hiya: tawakaluba:te Kelisokono komo dulihonaka ba:be komola. Ba:bema: okopa:te ibino tepo ipuwoeno kuba ukuia:mo o hido ukuia:mo ebeno komo da:hawakaliminaka naeno kalakalate itananako. Ba:gala na ba:moe eta komoma: na:kalakalutamo, ¹⁹na iya:tawala la:le toetoe tabo Godotamo dadipatenakoma, ba:be komodo ba:gala Ya:su Kelisokono Gobogoboeno owalubi komodo nale ba:moe du genamane kuluhukuma:nemo.*

²⁰Ba: hibila, nale ubi konomago uliholo latiminamo, naeno komo anagiya:midaname tete gabomana:godone duluhukumini, nale eta tabo olamagima: hilopoheno toleha:ma: ba eda:, Kelisote tawakalubino holoholo hapulu awagaha komo ba:bo kolawema:ne. Wadiyala ebete hiliyonomo tetelo na ipuwado awagaha komo na:lawenakamene, iyo, na demedenamo o iba:te naeno ka:ka: dito ditamidanamemena:, naeno ubi komote ba: ba:ba ka:na bitananakomene. ²¹Ba:bema: numa:la:, nale hopo habalo ba emedena naeno ka:ka: Kelisoko mabuma: kalakalago ihatenamamo, huiyatiya nale da:hoemo naeno eta kalakalate kitanama:ne mabu nale ebegodone naeno hido huiya konelawema:nemo.* ²²Iyo, na hopo haboeno ka:ka:go ba emedena oko owati ipuwalo hidohido gao Godotamo da:noluilamenakomo, ba:be hido gabote natamo ba itana huiyatiya naeno hoe komodo eta hido gabote natamo kitanama:ne.

A:iye, ba:moi netewa hidohido gabote natamo ba pola:na ibi ipuwalo nale kebe gabodo na:ka:tomo? ²³Ba: hibila, naeno tepo ipuwalo ba:bi netewa ukui komate ba:bema: olowabeletihuina. Nale ba:moe hopo miya:pate Ya:sukunu emede habalo eba:go konemedinama: ubi konomamo ihatenamamo, mabu na niya:tawanamo ebeno Hunu Haboeno kalakalate ba:moe hopoeno kalakala hibinomolo kogogoloma:ne.* ²⁴Huiyatiya na eta konomo komo ba:ma ka:na kiya:tawanamo, wadiyala nale la: mabuma: hopo habalo emedena, mabu keba tetelo nale la:go emedenaheno la:le owalubi komo pogodone na:ka:laweonakoma? ²⁵Ba:moe ba:be mabuma: na iya:tawala, nale ba:ma tetelo la: miya:paleheno la: gala da:kapowalubilima, la:eno hibima: midi ipuwalo kalakala komote hununomamo ba odolo la: ba:bo kapepehoma:nemata. ²⁶Iyo, ba: hibila, nale ba:moe du genamane uluhukuti la:go kemedanama: la:tamo gala da:kapemo, ba:ba tetelo la:le Ya:su Kelisoko ipuwalo kalakala konomo na mabuma: ba:bo kolawema:nemata.

* 1:19 2Kol 1:11 * 1:21 Gal 2:20 * 1:23 2Kol 5:8

Kelisoko Hibima: Midipino Alaholoho Komo

²⁷Ba:bema: ba:moe ba: konomo komola, wadiyala la: Kelisokono hidohido ga:limapi gugudima: neda:haniya:la:, ebena Hido Tabote la: keba ka:na kiya:tulametana ba:ba ka:na. Ba:bene nale la:go da:pemedenamamo o nale muhululu ba emedena la:eno komo dito dulinakomo, nale hiliyonomo tetelo ba:moe komo biya:tawanamo, la:le la:eno hibima: midi ipuwalo ukui kapiyalo kodakodalo ba la:mota:hana kapimilo alaholohonakomata, tawakaluba:te Hido Tabo uli komone hibima: komidima: * ²⁸Iyo, ba: ba:ba ka:na puya:te la:go dalaholohona la:le ibino ododili komoma: a:katoletolehonamata, ba:bene Godote la:eno toleha: komodo ibi kiya:tulamema:ne, ebete ebena helo kapiyamo la:eno ka:ka: ba mula:lelame ibi huiyatiya dito kokubahilamema:ne. ²⁹Numa:la:, Godote ebena malemale komodo la: a:ka:lamia:ta la:le Kelisoko hibima: midipima: keda:hanama:, ba:gala kalakala konomola, ebete atu malemale ipuwalo la: a:kaka:lamia:ta la:eno hibima: midi mabuma: temeteme komo kuwatanakoma: * ³⁰Ba:moe ba:be mabuma: la:le alaholo ipuwalo ba:pola:namata, nale dopamo kebe alaholo ipuwalo kemedenamimo ba:gala ba:ma tetelo da:kalutamo ba:be atu alaholo komola. Ba: hibila, la:le dopamo naeno alaholo temeteme dumima, ba:be komo nagodolo gala ba kitana la: ba:ma tetelo gala a:kulihumata.

Kelisote Ebe Ha:kiya Deha:potoma: Midi Komodo Godote Ebe Hununomamo Dadipatiya:

2 ¹La: numa:la:, la: Kelisoko ipuwalo ebegodone helo a:lawenakomata, ba:gala la: temeteme ipuwalo ebena malemale komodo gelebadi iya:tawahanakomata, ba:gala la: ebena Gobogobago kapimilo a:wapata:lamenakomata, ba:gala la:eno tepo ipuwalo etapa:te etapa:tamo malemale a:hawakaliminakomata. ²Ba:moe ba:be mabuma: wadiyala la: naeno kalakala ba:ma ka:na na:koiminala:, la: ukui kapiyalo ba emedena etapa:te etapi atu malemale komamo nemalagidolenala:, iyo, la:eno tepo ipuwalo kapiyama: ba eda:hana la:le oko owatima: ubi komo kapiyanomoma: na:midinakuya:la:. ³Ba:bema: la: ipuwalo etate ebe ha:kiya ebe kapiya emalagidolo komone o awagaha komone eta komo akododa:la:, huiyatiya wadiyala la: ha:kiya la: hopamo ba miya:tena, la:eno tepo ipuwano ukuilo komo hibima: midipi kokopima: na:midilinalakuya:la: * ⁴Ba:bene la: ipuwalo etate ebe ha:kiya ebena komo kapiya akemalagidolonakala:, ao, ebete huiyatiya komopino modoboha: komo ebena modoboha: komago kapimilo nulamenakamene. * ⁵Ba:be mabuma: wadiyala Ya:su Kelisokono tepo ipuwalo ditana, ba:be atu malemale ukui komote la: ipuwalo oko nowatinamene.

---

* 1:27 Epe 4:1; 1Tes 2:12 * 1:29 Oel 16:19-40 * 2:3 Gal 5:26 * 2:4 1Kol 10:24

- 6 Ebete dopamo Godokono holoholo kapiyamo emedenami,
 huiyatiya a owalubi tete duluhukuya,
 ebe ha:kiya ebena ubi komo kemalagidoloma:
 ebete Godoma: deda:na
 ba:be komo kodakodalo kalawiya:ha:.*
- 7 Ebete huiyatiya ebena ko gawadalagi emede bahi
 tama:mo kalakalago ba ihate,
 ebete hopo lumagima: eda:te
 tawakalubino holoholamo atamo ba:bo pehawakaluya,
 iyo, ebete huiyaha: okodawoeno holoholamo puluhukuya:.*
- 8 Ba:bene ebete ebe ha:kiya hopamo ba ihatena
 ebena Nabiwino ubi komamo ba:bo papamiwatanakui,
 ba:bema: ebena papamiwata ipuwalo
 ebete ebena hoe komoma: modoboma: goiya;
 iyo, ebete keha pihigalo
 koko temeteme ba: dito uwatiya:.*
- 9 Ba:moe ba:be mabuma: Godote ebe hununomamo adipatete
 eta hidonomo mahilo ebetamo ba:bo ikamiya;
 ba:be mahiloeno helote
 komo mahilo hiliyonomoeno helo na:gogolena,.*
- 10 iyo, ba:be mahilo ba: Ya:sutila!
 Ba:bema: puya:te Hunu Habalo ba:gala hopo habalo ba:gala haka
 ipuwalo demedehona,
 ibi hiliyonomate ebe adikumima:
 pupamo pegagahiditi,.*
- 11 iba:te Nabiwi Godoko ba milimiho
 hawakala na:ga:lanakamena;
 Ya:su Kelisoko kapiya ba: Kodawala.*

Hibima: Midipa:te Ba:moe Hopolo Godokono Aloma: Deda:hana

12 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, dopamo na la:eno habalo ba emedena la: naeno tabamo keba ka:na ka:papamila:honakuima, wadiyala nale lutaha: tetelo la:le ba: ba:ba ka:na na:kewagelenala:, iyo, la: naeno iya:tulame komamo papamila:hama: la:eno ukui konomamo nihatenakuya:la:. Ba:gala Godote la:tamo dikalami, ba:be ka:ka: mula: komoeno kuititi komo hibilo lawema:, wadiyala la: la:eno ukuilo ebe tolemelo hunamo ba adipate oko hidamo nowatihonala:, ¹³mabu kalakala konomola, Godote ba: la: ipuwalo ebena oko bowatina, iyo, ebete la:tamo hidohido tepo ipuwoeno ukui ba:gala helo bikalamenata la:le ebena ubi komamo kopapamila:hanama:!

* 2:6 Yon 1:1-2; 17:5 * 2:7 2Kol 8:9; Yon 1:14 * 2:8 Yun 5:8; 12:2

* 2:9 Oel 2:33; Epe 1:20-21; Yun 1:3-4 * 2:10 Lom 14:11 * 2:11 Lom 10:9

¹⁴Ba:bema: la:eno ododili komo hiliyonomo ipuwalo etapa:te etapa:tamo ubiha: tabo ga:laheno akolowabeletihuinakala. ¹⁵⁻¹⁶Ba: ba:ma ka:na ba:moe hopo habanapa:te koko kuba ododilipima: eda:hate keka:keka: gabodo ba tolamena, la: huiyatiya Godokono hidohidonomo gugudima: beda:hanamata, iyo, la:godolo eta kuba ododi komo ba:gala eta dalowa: ukui komo deha:potonomote a:kitanamene. Ba:bene la:le tawakaluba:tamo Godokono ka:ka: tabo dikalamenakoma, la:le ebena aloma: ba eda:hana ba:moe hopo ba:la:minanamata, olokiti alomo hunulu da:pola:na keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na. Ba:moe ba:be mabuma: nale Kelisokono Kuititi Hegelalo ba:moe komo kiyatawama:nemo, nale kebe oko la: ipuwalo dowatinamimo ba:be kodakoda oko ipuwane hidohido gaote hibinomolo a:pikuliya:, iyo, nale la: mabuma: ba:bema: kawagahama:nemo.*

¹⁷⁻¹⁸Numa:la:, la:eno hibima: midi komo ba: la:le Godoko owatidoloma: eta hawa:goeno ilina ebetamo dikamehoma ba:be komo huiyala. Ba:gala nale ba:ma tetelo da:hoemo, iyo, komopa:te naeno hawi hakamo dito da:haminamena:, ba:be komo ba: eta Godotamo ikameho komoma: keda:ma:ne, ba:bema: ba:be komote hibilo duluhukumini, naeno kalakalate ba itana, wadiyala la: ba: atumu kalakala lawete nago na:kalakalahuya:la:.*

**Polote Timotiko Epa:paladaitasiko Ibi Pilipai
Habamo Poelamema: Tabo Dolamagiya:**

¹⁹Ba:bene Kodawa Ya:sukunu ubi ditanamene, nale gabo kumima:nemo tete tatalilo Timotiko la:tamo kopoemema:, ba:bema: ebete la:eno komoma: tabo gala da:kapoememene, nale ba:be tabo uliti naeno ukui bilibili komo la: mabuma: ba:bo kowibohoma:ne. ²⁰Ebe kapiyate nago la: malemalelo konomamo emalagidolenata, iyo, ebena tepo ipuwoeno ukuiti naeno tepo ipuwoeno ukui komago kapiyama: eda:na. ²¹Ba: hibila, komo sose tawakalubi hiliyonomate ibino komo kapiya bemalagidolena, Ya:su Kelisokono ubi komokomoha:.* ²²Huiyatiya Timotiko eba ka:naha: La: iya:tawahala nale ebena nabiwi huiyama: ba eda:na, ebete Hido Tabo olamagi mabuma: nago kapimilo huiyaha: oko dowatinami, ba:be ododi gabodo ebete ebena hibi komo ya:lo a:hawakalimi. ²³Ba:bema: naeno ubi ba:ma ka:na itana, gabomana:te naeno komo anagiya:midaname dupula:mena:, ba:ba tetenomolo gabote ditanamene nale Timotiko la:tamo kopoemema:nemo. ²⁴Ba:gala nale Kodawa hibima: na:midinamo, tete tatalila nale ba:moe du genamane uluhukuti la:tamo kopema:nemo.

²⁵Ba:gala nale eta komo na:kemalagidolutamo, aeno hibima: midi ekawi Epa:paladaitasiko la:tamo gala kakapoemema:. Ebe ba: la:le naeno

---

* 2:15-16 Da:n 12:3; Pil 1:10; 1Tes 2:19   * 2:17-18 Pil 3:1; 4:4   * 2:21 2Tim 4:10

modoboha: komokomo ipuwalo na owalubinima: da:poemima ba:be hido dawala, iyo, ebete la: mabuma: na tamelo ba la:na alaholoho oko nago kapimilo owatina.* ²⁶Ebe iya:tawala la:le ebeno tawetawe komo dulima, ba:bema: ukui bilibili komote ebegodolo ba itana, ebe ubi konomamo nihatena la:tamo puluhukuti la:eno holoholo gala kakapulamema: ²⁷Ba: hibila, ko tawetawete ebe duminati hoe tatalila, huiyatiya Godote malemalelo ebe a:hiduimi, ba:bene ba:be ododi komodo Godote ebeno malemale natamo atumu a:kahawakalimi, mabu naeno hido lumagiti na:hoetale nale ba:be komoma: eta ko temeteme hibilo biya:tawana: ²⁸Ba:bema: nale atumu naeno ubi konomago ebe la:tamo poemitamo, mabu na iya:tawala la:le ebe gala da:kumima, la:eno kalakalate ebe mabuma: ba itana naeno ukui bilibili komote la: mabuma: ba:bo kowibohoma:ne. ²⁹Ba:bema: wadiyala la:le ebe aeno Kodawa ipuwalo eta ekawima: ga:late konomo kalakalago na:lawiya:la:. Ba:gala la:eno hibima: midipi kapiyuimi ipuwalo wadiyala la:le ebe huiya tawakalubi atumu na:kamililameholiya:la:, ³⁰mabu la:le nagodone muhululu ba emedehona na owalubini modoboha:ma: deda:huima, ba:ba tetelo ba:moe ekawi Epa:paladaitasiko la:eno habalo na da:powalubini, ebete Kelisokono oko mabuma: ebeno ka:ka: ebete ko komoha:ma: goelo tatalila ba:hoena:

**Ale Aeno Hunu Tamamo Dododilinakoma: Ba:bi Komo
Ipuwado Godote A Tuputupupima: A:kaka:ma:mene**

3 ¹Naeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe leta kuititi hapulu nale la: ba:ma ka:na kiyalamemata, wadiyala la: aeno Kodawa ipuwalo na:kalakalahanala:

Ba: hibila, na ubiha:ma: keda:naha: nale la: dopamo diya:tulamenakuima, ba:be atu komoma: eta kapiya teta:mo la: ba:moe leta ipuwalo gala kakiya:tulamema:, mabu ba:moe iya:tulame komote la:eno hibima: midi komo hidamo ka:ga:lulatelema:ne la:le hibi gabo otakapoma:. ²La: hidamo! Puya:te ibino kuba ubi komo dododilinaka ba:bi dubuino komo hidamo nulamenala:, mabu ibi ba: helohelo gahagaha huiyala, iyo, iba:te ibino ubi konomamo ihatena Yunapi dubuino tama itamida kukala komopa:tamo ba ikalame ibino apeno hiya:hiya: komo ba:bo kiya:hililamema:. ³Huiyatiya a ba: puya:te Godokono Gobogoboeno heloamo ebe dadikuminakoma:, a ba:bi tawakalubila. Iyo, Godote bahibahi gugudino tama itamida kukala Yunapa:tamo dopamo dikalamiya:, ale ba:be komoeno ipuwa iya:tawahapima: eda:hanama:, mabu Godote a tuputupupima: ka:mi komo ale kulima:, ale hunu tamamo ododili komo hiliyonomo ipuwalo eta kapiya komo hibima: kamidinaha:. Ao, a huiyatiya

* 2:25 Pil 4:18

Ya:su Kelisoko kapiya hibima: ba midina ebe kapiya ba:bema: awagaminanama:.*

⁴La: numa:la:, puya:te naeno pakala emede komo diya:tawahana, diyala, iba:te ibino kateneno ukuilo ba:ma ka:na da: ga:lamena:, “Ba:be dubu Poloko ebete ebenu hunu tama ododili komodo ebe ha:kiya ebe hidodawanomoma: midiya:.”

Ba: hibila, dopamo nale hunu tama ododili komo ipuwado komo hiliyonomo tawakalubi a:negogoliya:mo, ba:bema: diyala, nale ba:ma ka:na da: emalagidolomo, Godote naeno hunu tama ododili gabodo na ebenu eta tuputupudawama: koka:namima:ne.* ⁵Ba:ma ka:na nale Isalaela tawakalubino Beniyaminakono gu ipuwane hawakaluya:mo, iyo, na ba: Yunapino hawinomola, ba:bema: nale hawakalate kapiya wuiki da:wibuya: dubu guduino tama itamida kukala ba:bo lawiya:mo. Ba:gala a Yunapino Pa:lisi kapiyuimi ipuwalo na eta dawama: dediya:mo, ba:bema: Mosesete atamo dikaa:miya: ba:bi Tutumu Tabo hiliyonomo nale kodakodanomolo uwatenakuimo.* ⁶Ba:bene nale ba:bi Tutumu Tabamo papamiwatama: naeno ubi konomamo ba ihatena, nale Godokono sose tawakalubino komoma: ba:bo goenakuimo iba:te ebetamo hibi gabodo a:kapapamila:hala:, iyo, nale iba:tamo koko temeteme ba:bema: ikalamenakuimo. Ba: hibila, Tutumu Taboeno hiliyonomo komamo papamiwata ipuwalo nale eta kapiya deha:poto komo kotanakuiha:, ba:bema: Yunapino umi ipuwalo na ba: tuputupudawanomoma: eda:namimo.*

⁷Huiyatiya nagodolo dopamo da:pola:nama:, tawakalubi hiliyonomate ba:bi ododili komo ba:gala iya:tawa komo ba:gala Yunapino hawi komo hidohidoma: ba ga:lana, nale ba:ma tetelo huiyatiya Kelisoko mabuma: ba:bi komokomo gigilepalama: midilinamo.* ⁸Iyo, hopo habanapa:te kebe hiliyonomo komo hidohidonomoma: da:ga:lana ba:gala naeno pakala emede komoeno hiya:hiya: komo, nale ba:bi komo hiliyonomo gigilepalama: ba midilina gunima:mo ihilateliya:mo. Ba:bema: naeno ukui ipuwalo kapiya komote ko komonomoma: eda:na, ba:be komo ba: naeno Kodawa Ya:su Kelisokoba: kapiyama: eda: komola. Iyo, nale ebe mabuma: ba:moe hopoeno hiliyonomo hidohido komo nenema: ba goena, ebe kapiya kodakodanomolo lawenamo ⁹nale ebe ipuwalo hidamo kemedinama:. Ba: hibila, Godote lumagino hibima: midi komodo modobo helo ebetamo ba ikamena ebe tuputupudawama: ba:bo komidima:ne, ba:bema: ba:ma tetelo nale Godokono Tutumu Tabamo papamiwata komodo na ha:kiya na tuputupudawama: kagoenaha:, ao, nale huiyatiya Kelisoko kapiya hibima: na:midinamo.* ¹⁰Ba:be mabuma: na ba:moe

* 3:3 Lom 2:29 * 3:4 2Kol 11:18 * 3:5 Luk 1:59; 2Kol 11:22; Oel 23:6 * 3:6 Oel 8:3

* 3:7 Ma:t 13:44,46 * 3:9 Lom 3:21-22

kapiya konomo komoma: ubi nihatenamo, nale Kelisokoba: kapiyama: ba eda:na, ebete hoe ipuwane kebe helo komamo ka:mahiguya: ba:be atu helo komote naeno emede ipuwalo kitanama:ne. Ba:bene ba:be helo komote nagodolo ba itana, nale ebene temeteme ipuwalo eba:go kapimilo kolutama:nemo, ba:gala ebete hoe komamo keba ka:na ka:tuya: nale ba:ba ka:na atumu da:tomo, * ¹¹ na hibima: na:midinamo ebene helo ba: modobola, ebete na hoe ipuwane ka:ka:mo gala kakadipatenema:ne.

Polote Hido Huiya Godogodone Lawema: Oko Helonomamo Dowatinami

¹² Numa:la:, nale tabo ba:ma ka:na kagoitaha:, nale Godogodone hido huiya lawema: naeno emede ipuwalo tuputupunomoma: ya:lo ediya:mo. Ao, eba ka:naha:, nale huiyatiya helonomamo oko owati ipuwado ba:be huiya galane tetelo lawema: ewagelenamo, mabu Ya:su Kelisote ba:be huiya natamo hibinomolo ikanamema: na ba:bema: laweniya:.* ¹³ Ba:gala naeno hibima: midipi ekaka:la:, na ba:ma ka:na kemalagidolutaha: nale alaholo ipuwalo wato kikipo ya:lo a:lawiya:mo, ao, na ba:be kalakala tete galane konumima:nemo. Ba:be mabuma: kebe komate natamo dopamo da:pikulinakui, nale ba:bi komo gala emalagidolema: naeno oko owati ipuwalo gala hapuamo kagahiminaha:, na huiyatiya naeno holoholo dopo hapunomamo ihatenatomo kuititi teta:mo modobolo konuluhukuma:.
¹⁴ Iyo, sikulu guduti iya:da:mi hegelalo heloamo keba ka:na ka:puliganako, na oko owati ipuwalo ba: ba:ba ka:na puliganamo, nale kuititi teta:mo da:nuluhukumu naeno hido huiya ba:bo konelawema:. Ba: hibila, Godote Hunu Haboeno kalakala komo natamo ikanamema:, Ya:su Kelisoko ipuwalo na ba:bema: ka:namiya:.*

¹⁵ Ba:bema: nonolata, a puya:te Kelisoko ipuwalo hidamo dapephonama:, wadiyala a ba:bako ukui kapiyado oko ebetamo bowatihonama:, huiyatiya diyala, la: komopa:te oko eta kuba ukui komago dowatihonama, ba:bema: Godote ha:kiya ebene ubi tetelo ebene tuputupu ukui gabo la: kiya:tulamema:na:ta.* ¹⁶ Numa:la:, ba:moe komo ba: ko komola, ale hibima: midi ipuwalo ba:mamo kebe gabodo ka:pikulima:, wadiyala ba:be atu gabodo ale kuititi teta:mo hibinomolo konikulima:nema:.

¹⁷ Naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: kapimilo la:eno emede ipuwalo na nibaminatenenala:, iyo, puya:te dopamo aeno ododili komo ta:matalema: hidohido ukui duwati, wadiyala la:le ba:be atu gabodo kotolamema: ibino komo hidamo nulamenala:.*

¹⁸ Ba:gala nale dopamo komo hiliyonomo tetelo la: kebe komoma: da:kiyalamenakuima, mu numitota:la:, ka:lo ba:be komo gala ihi

* 3:10 Lom 6:3-5; 8:17 * 3:12 1Tim 6:12,19 * 3:14 1Kol 9:24 * 3:15 1Kol 2:6
* 3:17 1Kol 4:16

baida:go la: ba:ma ka:na kakiyalamemata, Kelisokono keha pihigalo hoe mabuma: komo tawakalubi hiliyonomate eba:go alaholohona. ¹⁹Ba: hibila, ba:bako tawakaluba:te ibino kuititi tetelo Saitanakono Koe Habamo konikulima:na:. Iba:te ibino kateneno ubi komamo kubanomamo papamila:halete, ba:bene ibino hilopo komo ododili ipuwalo ba awagahana, iba:te ba:moe hopoeni ilina uwate gabo kapiya bemalagidolona. * ²⁰Huiyatiya a hibima: midipino hibi emede haba ba: Godokono Hunu Habala, ba:bema: aeno Ka:ka: Mula:lea:medawate ba:bene kopema: ale ba:be komo uliholo latiminama:, ebe ba: aeno Kodawa Ya:su Kelisotela. * ²¹Ba:bema: hibila, hiya:hiya: tawakalubi ba:gala gobogobo hiliyonomo iba:te ebegodolo ditana ba:be konomo helo dumimina:, iba:te ebenu ubi komamo ba:bo kopapamila:halema:na:. Ba:ba tetelo Kelisote ba:be atu heloamo aeno heloha: ape ba:gala ha:laha ape hiya:nomoma: komidilia:mema:ne, iyo, ebenu apete hidonomo a:la:minama: keba ka:na keda:na, aeno apa:te ba: atumu ba:ba ka:na kakeda:haa:mema:na:.*

Polote Komo Tutumu Tabo Pilipai Sose Tawakaluba:tamo Dikalamiya:

4 ¹Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: naeno tabo komokomo ba emalagidolena ba:bi komamo papamila:hate aeno Kodawa ipuwalo kodakodanomolo na:la:mota:hanala:. Ba: hibila, la: nale ulamema: konomamo demalagidolenama ba:bi tawakalubilata, ba:gala la:le natamo ko kalakala komo ba ikanamena, nale Saitanatamo alaholo ipuwalo da:lawimo la: ba:be wato kikipo huiyama: eda:hanamata. *

²Naeno hibima: midipi ekaki bohelemele Yuwodiyako ba:gala Sintakiko, nale la: betoelameholemata la:le olowabeletihui komo miya:pate aeno Kodawa ipuwalo ukui kapiyama: keda:ma:. ³Ba:bema: ama: pote naeno oko ipuwalo hido owalubidawama: deda:na, wadiyala ama: ba:moi kamenakamena nowalubiliya:. Ba: hibila, ibi netewapa:te Hido Tabo olamagimi mabuma: eta dubu Kelaminakoba: dopamo nago kodakoda oko dowatinama:, ba:bema: ibino mahilote Godokono Ka:ka: Bukalo ba:pola:lama:na, komopa:te nago oko dowatina ibino mahilote keba ka:na ka:pola:lama:na ba:ba ka:na.*

⁴Ba:bema: la: hiliyonomate aeno Kodawa ipuwalo hiliyonomo tetelo na:kalakalahana:, iyo, na gala na:kagoemo, wadiyala la: na:kalakalahala:! ⁵Ba:gala wadiyala la: hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu tatabalo ba emedena, komopa:te la:eno ukui komamo papamila:halema: ibi heloamo akakiyahalama:la:. Numa:la:, aeno Kodawoeno pe tete ba: na:tatali, * ⁶ba:bema: wadiyala la: eta

* 3:19 Lom 16:18 * 3:20 Epe 2:6,19 * 3:21 1Kol 15:28,43-53 * 4:1 1Tes 2:19-20
* 4:3 Luk 10:20 * 4:5 Yun 10:25; Yai 5:8-9

komoma: aka-ukuibilibilihala:, huiyatiya la:eno modoboha: komo hiliyonomo ipuwalo la:eno tepo ipuwoeno kalakalago la: Godotamo na:toetoehonakuya:la: ebete la: kowalubilima:.* ⁷Ba:ba tetelo la: Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena Godokono hete komote la:eno tepo ipuwoeno hiya:hiya: ukui komo hidamo ba:ga:lulatenamene, ba: hibila, hopo habanapa:te ibino mulu ukui komamo ba:be hete komoeno ipuwa lawema: kamodobonaha:.*

⁸Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe leta kuititi hapulu nale la: ba:ma ka:na kiyalamemata, Godote kebe komokomo tuputupu emede komoma: da:goena ba:gala ebete kebe komo da:mililameholena, wadiyala la: ba:bi komokomo kapiya la:eno tepo ipuwalo nemalagidolenala:. Iyo, ebete kebe ukui komo hibima: da:goena ba:gala muluma: da:goena, ebete kebe ukui komo hidoma: da:goena ba:gala dalowa:ha:ma: da:goena, ebete kebe ukui komo malemale hawakalimima: da:goena ba:gala kalakala adipatema: da:goena, wadiyala la: ba:bakobako ukui komo kapiyamo la:eno tepo ipuwa na:tabuilameniya:la:. ⁹Ba:bene la: kebe komo naeno iya:tulame komodo dulihanakuima ba:gala naeno ododili komodo dulamenakuima, wadiyala la: ba:bi hiliyonomo komo nododilinakuya:la:. Ba: ba:moe gabodo pote hete tawakaluba:tamo dikalamena, ba:be Godote la:godolo hibilo bemedenamene.*

Polote Pilipai Soseno Malemale Mani Miya:te

Komoma: Kalakala Tabo Dolamagiya:

¹⁰Ba: hibila, naeno kalakalate aeno Kodawa ipuwalo la: mabuma: ditana, ba:be kalakala bada konomola:ka:! Iyo, tete ga:ga:dopolo la:eno ubi ba italama:na la:le gabo umihino na kowalubinakuilha:, ba:ma tetelo huiyatiya la:le gabo dumima na mana:mo ba:bo owalubinimata, dopamo la:le na owalubinima: ubi keba ka:na kihateonakuima ba:ba ka:na. ¹¹Huiyatiya nale ba:moe kalakala tabo olamagi komamo eta modoboha: komo la:tamo kahawakalimitaha:, ao, ba:moe komo ya:lo iya:tawuya:mo, na hiya:hiya: modoboha: komo ipuwalo ba emedena huiyatiya naeno Kodawoeno kalakala kapiyate nagodolo bitanamene. ¹²Ba: hibila, dopamo nale komo tetelo hiya:hiya: modoboha: komo ipuwalo lutanakuimo ba:gala komo tetelo na ilinago modobolo lutanakuimo, ba:bema: nale kalakala komoeno ipuwa ba:ma ka:na ya:lo a:lawayi:mo, hiliyonomo hiya:hiya: tetelo, iyo, baa:te wiguname tetelo ba:gala kape tetelo, dogodogo ilina pola:na tetelo ba:gala ilina pola:naha: tetelo, naeno kalakalate naeno Kodawagodone ba pena a:kawibonamene. ¹³Ba:bema: hibila, ebete natamo helo ba ikanamena, na modobola ebe

* 4:6 Ma:t 6:25-34; Kol 4:2 * 4:7 Ais 26:3; Yon 14:27; Kol 3:15 * 4:9 Lom 16:20

ipuwalo hiliyonomo hiya:hiya: temeteme ipuwado kuititi hapuamo konuluhukuma.*

¹⁴Huiyatiya na la:tamo kalakala tabo gala na:kagoemo, mabu la:le naeno temeteme ipuwalo na mana:mo dowlubinima ba:be komo ba:hido malemale komola. ¹⁵La: Pilipai sose tawakalubi ba:moe komo iya:tawahanomola, dopamo Hido Tabote nagodone la:tamo da:puluhukui, ba:bene nale la: ipuwane Ma:sadoniya hopone gala da:katuimo, ba:ba tetelo komo hiya:hiya: sose tawakalubi ipuwalo la: kapiyanomate mana:mo malemalelo na owalubinimata.* ¹⁶Iyo, na Tesalonaika habalo ba:nemedena, la: komo tetelo naeno modoboha: komo ipuwalo owalubi komo natamo ba:bo poemenakuimata. ¹⁷Huiyatiya numa:la:, naeno ubi komo ba:ma ka:na kitanaha:, na ha:kiya na emalagidolonelo mani la:godone dito uwate, ao, na ubila la:eno malemale ikame komodo Godote ebena hidonomo huiya la:tamo dito kikalamema:

¹⁸Ba: hibila, ba:ma tetelo eta modoboha: komo kapiyate nagodolo kitanaha:, mabu la:le na owalubinima: Epa:paladaitasitamo dikamehuima, ebete ba:be mani mamoda dahi nale modobolo lawimo. Numa:la:, la:eno malemale ikame komo ba: Godotamo hido nibo pate ilina ikame komo huiyala, iyo, ebete ba:bako komo eta lumagigodone kalakalago lawete modoboma: kogoema:ne. ¹⁹Ba:moe ba:be mabuma: kebe modoboha: komate la:godolo da:pola:na, naeno Godote ba:bi hiliyonomo komo ulamete la:tamo modobolo kikalamema:na:ta, mabu ebena dogodogo ilinate Ya:su Kelisokono A:la:minanomo Habalo ebegodolo ba:pola:na.

²⁰Ba:bema: wadiyala awagaha komote aeno Nabiwi Godogodolo emedena emedena tetelo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

Polote Leta Kuititi Hapulu Nolata Tabo Komokomo Dolamagiya:

²¹Ba:bene puya:te Ya:su Kelisoko ipuwalo Godokono tawakalubima: deda:hana, nale naeno nolata tabo ibi hiliyonomatamo poememo, ba:gala nago demedena ba:bi hibima: midipi ekaka:te ibino nolata tabo atumu la:tamo na:kapoema:. ²²Ba:gala puya:te ba:moe Loma ko habalo Godokono tawakalubima: deda:hana, ibi hiliyonomate la:tamo nolata tabo bekapoema:, iyo, ibi ipuwalo puya:te Konomo Gawadalagi Sisakono genamalo ebena oko dowatihona, ba:ba:te ibino nolata tabo konomo atumu na:kapoema:.

²³Wadiyala aeno Kodawa Ya:su Kelisokono malemale komote la:hiliyonomoeno tepo ipuwalo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

---

* 4:13 2Kol 12:10 * 4:15 2Kol 11:9